

בש"פ 8345/13 - דרויש אגבריה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בירושלים
בש"פ 8345/13 - א'

לפני: כבוד הרשמת ליאת בנמלך

המבקש: דרויש אגבריה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה להארכת מועד

בשם המבקש: עו"ד ניסים שלמה

בשם המשיבה: עו"ד אריה פטר ועו"ד מורן פולמן

בשם הסנגוריה הציבורית: עו"ד טל ענר

החלטה

בפניי בקשה להארכת מועד להגשת ערעור על פסק-דין של בית המשפט המחוזי בחיפה בו הורשע המבקש בביצוע רצח ונגזר עליו מאסר עולם.

כבר בפתח הדברים אציין כי מדובר בבקשה חריגה ביחס לבקשות המוגשות לבית משפט זה באופן תדיר, וזאת הן נוכח פרק הזמן הממושך אשר חלף למן מועד גזר הדין והן בהינתן הנסיבות האופפות את המקרה, כפי שיפורט להלן.

העובדות הצריכות לעניין וטענות הצדדים

עמוד 1

1. נגד המבקש ונאשם נוסף (פהד פאיד חלאילה, להלן: פהד) הוגש בבית המשפט המחוזי בחיפה כתב אישום בו יוחסו למבקש עבירה של רצח ושיבוש מהלכי משפט ולפהד יוחסו עבירות של הריגה, שידול לחבלה בנסיבות מחמירות, סיוע לאחר מעשה ושיבוש מהלכי משפט. בהכרעת הדין מיום 10.4.2003 הורשע המבקש בעבירות שיוחסו לו ואילו פהד הורשע בשידול לחבלה בנסיבות מחמירות וסיוע לאחר מעשה (אך זוכה מביצוע הריגה ושיבוש מהלכי משפט). בהכרעת הדין אימץ בית המשפט המחוזי את הנטען בכתב האישום ולפיו ביום 20.3.1996 או בסמוך לכך שידל פהד את בנו, מנסור פהד חלאילה (להלן: מנסור) ואת המבקש (אחי אשתו של מנסור) לתקוף ולדקור את כמאל עבדאללה עלי (להלן: המנוח). על פי כתב האישום, שאומץ כאמור בהכרעת דינו של בית המשפט קמא, למחרת היום השניים אכן תקפו את המנוח עת רעה צאנו במג'דל כרום, דקרו אותו בסכינים והכו בו בגרון עד שנפח את נשמתו, והסתירו את גופתו. משחזרו השניים לביתם פגשו בפהד וסיפרו לו על מעשיהם. פהד כעס על המתת המנוח והורה לשניים לקבור את גופתו בשעת לילה מאוחרת, ולאחר שהשניים עשו כן שרף פהד את בגדיהם, חלק מבגדי המנוח וחלק מכלי הרצח. בנוסף כעבור זמן מה קברו המבקש ומנסור את הגופה עמוק יותר, בהוראת פהד.

בגין מעשים אלו גזר בית המשפט המחוזי ביום 10.4.2003 על המבקש מאסר עולם, ואילו על פהד נגזרו שמונה שנות מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו) וכן עונש מאסר מותנה והוא חויב בפיצוי הורי המנוח.

יצוין כי בין מנסור לבין המדינה נחתם הסכם אשר על פיו שימש מנסור עד מדינה בהליך האמור. בהתאם להסכם לא הוגש נגד מנסור כתב אישום בגין הפרשה וכן נסגרו חמישה-עשר תיקי חקירה שנפתחו נגדו ושולם לו סכום של 1,000 דולר ארה"ב. עוד יצוין להשלמת התמונה כי פהד הגיש, באמצעות הסנגוריה הציבורית, ערעור לבית משפט זה על הרשעתו כאמור (ע"פ 7752/03) וביום 28.9.2004 התקבל הערעור בחלקו כך שפהד זוכה מעבירת השידול לחבלה בנסיבות מחמירות, וזאת משנקבע כי לא נמצא סיוע מספק לעדותו של מנסור בעניין זה. בהתאם עונש המאסר בפועל שהושת על פהד הופחת לשלוש שנות מאסר.

2. המבקש לא הגיש ערעור מטעמו על פסק הדין. והנה, ביום 9.12.2013, למעלה מעשר שנים לאחר מתן פסק הדין בעניינו, הגישה המבקש - באמצעות עורך הדין שלמה ניסים אשר מונה על ידי הסנגוריה הציבורית - את הבקשה שבפניי בה עותר הוא למתן ארכה להגשת ערעור על פסק הדין.

על פי הנטען המבקש יוצג בבית המשפט קמא בידי הסנגוריה הציבורית במחוז חיפה ולאחר הרשעתו בדין המליצה עורכת הדין שמונתה לו מטעם הסנגוריה הציבורית להגיש ערעור בעניינו ואף הכינה טיוטת הודעת ערעור. בבקשה צוין כי למיטב זכרונה של אותה עורכת דין טיוטת הודעת הערעור והמלצתה נשלחו לסנגוריה המחוזית של מחוז חיפה בהתאם לנוהל שחל בעניין, כשהמלצת המחוז אמורה היתה להשלח לסנגוריה הציבורית הארצית לקבלת אישורה. ואולם, כך נטען, מחמת תקלה שפשרה לא הובהר עד תום עניינו של המבקש לא טופל על ידי הסנגוריה, כך שבפועל לא הוגש כל ערעור מטעמו מבלי שהודע לו על כך. בבקשה צוין בהקשר זה כי באותה העת הליך אישור הגשת ערעורים בסנגוריה הציבורית הארצית לא נתמך במערכת מידע ממוחשבת, ועל כן לא ניתן להתחקות אחר המקור המדויק של התקלה כאמור. עוד נטען בבקשה כי למבקש נודע כי לא הוגש ערעור מטעמו רק בחלוף זמן רב וכי לא ידע כי באפשרותו להגיש ערעור בעצמו. רק ביום 3.7.2011 פנה המבקש לסנגוריה הציבורית ומיען פנייתו למחלקה למשפטים חוזרים, ולאחר שנערכה בדיקה בהמשך לאותה פניה התגלתה התקלה הנזכרת אשר בעטייה הוחלט על הגשת הבקשה שבפניי.

לטענת המבקש בנסיבות העניין קיימת הצדקה להיעתר למבוקש חרף הזמן אשר חלף שכן הערעור לא הוגש במועד בשל תקלה של הסנגוריה הציבורית, ולא בשל מעשה שניתן לזקוף לחובתו. בהקשר זה הודגש כי עד כשנתיים קודם לפניית המבקש לסנגוריה הציבורית בשנת 2011 היה המבקש מצוי תחת השפעת סמים ולא היה באפשרותו לקדם את עניינו. עוד נטען בבקשה כי סיכויי הערעור שהגשתו מתבקשת טובים, והמבקש מציין בהקשר זה כי אין הוא מכוון לתקיפת ממצאים שבעובדה או שבמהימנות. כן נטען כי בזיכוי של פהד בבית משפט זה יש כדי להשליך וללמד גם על עניינו שלו. המבקש הוסיף ועמד על חומרת העבירה בה הורשע ועל כך שהושת עליו עונש של מאסר עולם.

בהשלמת טיעון אותה הגיש המבקש ביום 28.4.2014, לאחר דיון שהתקיים בפניי ביום 6.3.2014 ובהתאם להחלטה מאותו היום, הוסיף בא-כוח המבקש וציין כי השכלתו של המבקש היא שלוש שנות לימוד ויכולותיו נמוכות, כי הוא צרך סמים באופן מזדמן בעת מאסרו ולא עבר הליך גמילה מסודר אלא דיווח על גמילה "בכוחות עצמו", וכי בשנים שלאחר הרשעתו היה נתון במצב נפשי קשה וסבל מהתמכרות לסמים ולכן לא נתן דעתו להרשעתו ולערעור, ומכל מקום סבר כי אין באפשרותו להגיש ערעור בעצמו. עוד צוין כי נודע למבקש שלא הוגש ערעור מטעמו בידי הסנגוריה הציבורית אך לאחר חודשים רבים, הגם שלא זכור לו המועד המדויק, ובא-כוחו הוסיף והדגיש כי אמנם לא נמצא תיעוד היכול להצביע על סיבה פרטנית שהובילה לשיהוי בו נקט המבקש למן מועד גמילתו מסמים ועד לפנייתו לסנגוריה הציבורית במחצית שנת 2011, אך שב והדגיש כי המבקש מוגבל מבחינת השכלתו והבנתו הליכים משפטיים, וכי בשל נסיבותיו האישיות וקשר רופף עם בני משפחתו לא זכה כמעט לביקורים של בני משפחה בתקופת מאסרו. בא-כוח המבקש הוסיף כי למן פנייתו לסנגוריה הציבורית בשנת 2011 המתין לתשובת הסנגוריה.

3. המשיבה מתנגדת לבקשה.

בתגובה, בדיון שנערך בפניי ובהשלמת הטיעון שהגישה המשיבה ביום 16.5.2014 טוענת היא כי כל השיקולים הצריכים לעניין - משך האיחור; ההצדקה הנטענת לאיחור; וסיכויי הלכאוריים של ההליך שהגשתו מתבקשת - פועלים בענייננו לחובת המבקש.

המשיבה מציינת כי הבקשה הוגשה באיחור קיצוני ביותר אשר ספק אם אי פעם הונח לפתחו של בית המשפט. כן טוענת היא כי התקלה הנטענת על ידי הסנגוריה הציבורית חמורה ביותר וכי לא ניתן על ידה הסבר משכנע לאיחור הממושך עד מאוד בהגשת הבקשה. המשיבה מוסיפה וטוענת כי לא ניתן בבקשה כל הסבר לזמן אשר חלף למן מועד פניית המבקש לסנגוריה הציבורית במהלך שנת 2011 ועד להגשת הבקשה.

עוד טוענת המשיבה כי קשה לקבל את טענת המבקש לפיה לא הוגשה על ידו בקשה תקופה ממושכת בשל התמכרותו לסמים שכן קשה להניח שהיה שרוי במצב כה קיצוני עד כי נשללה ממנו היכולת לעשות ולו מאמץ מינימלי לעמוד על זכויותיו או כי לא נתן דעתו לכך שלא נערך כל דיון בעניינו משך שנים, וזאת בפרט על רקע הערעור שהוגש בעניינו של פהד שהינו בן משפחתו. המשיבה מוסיפה כי גם בתקופה בה השתמש המבקש בסמים באופן מזדמן, כפי טענתו, תפקד בבית הכלא ודאג לענייניו האישיים. כן טוענת המשיבה כי לא ניתן הסבר לכך שהמבקש פנה לסנגוריה הציבורית כשנתיים לאחר שנגמל מסמים, גם לפי טענתו שלו.

המשיבה מוסיפה וטוענת כי סיכויי הערעור שהגשתו מתבקשת אינם תומכים אף הם בהגשת הבקשה והיא מציינת בהקשר זה כי הכרעת הדין בעניינו של המבקש, הנסמכת בעיקרה על עדות עד המדינה מנסור, מבוססת על

ממצאי מהימנות וכי אין בזיכוי של פהד מעבירת השידול לחבלה בנסיבות מחמירות כדי להשליך על עניינו של המבקש.

לבסוף טוענת המשיבה כי חומרת העבירה בה הורשע המבקש - עבירת הרצח - אינה חזות הכל וכי אין בה, כשלעצמה ומשלא הוכח קיומו של "טעם ממשי המניח את הדעת" לאיחור בהגשת ההליך, כדי להצדיק להיעתר לבקשה.

דיון

4. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים ושקלתי את כל השיקולים הצריכים לעניין הגעתי לכלל מסקנה כי בנסיבותיו החריגות ביותר של המקרה דנן וחרף האיחור הניכר בהגשת ההליך, יש מקום לקבל את הבקשה.

כידוע ובהתאם להוראות סעיפים 199-200 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי), ניתן להגיש ערעור על פסק דין פלילי בתוך 45 ימים ממועד מתן פסק הדין על נימוקיו או ממועד המצאתו (אם ניתן שלא בפני הנאשם). סעיף 201 לחוק סדר הדין הפלילי מקנה עם זאת לבית המשפט סמכות להאריך את המועד האמור בקובעו כי "בית המשפט רשאי, לבקשת מערער, להרשות הגשת ערעור או בקשה לרשות ערעור לאחר שעברו התקופות האמורות בסעיפים 199 ו-200".

אמת המידה למתן ארכה כאמור נקבעה בפסיקה, ונקבע בהקשר זה כי בשונה מהליכים אזרחיים ומנהליים בהם נדרש מבקש הארכה להציג "טעמים מיוחדים שירשמו" המצדיקים מתן ארכה להגשת הליך ערעורי (ראו: תקנה 528 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984; תקנה 38 לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), תשס"א-2000), הרי שבהליך פלילי על המבקש להציג "טעם ממשי המניח את הדעת לאיחור". שוני זה באמת המידה הנדרשת לצורך מתן ארכה אינו רטורי גרידא והוא משקף את גישת המחוקק והפסיקה לפיה בבחינת בקשות למתן ארכה להגשת הליכים פליליים ראוי להעניק לבית המשפט שיקול דעת רחב תוך עריכת איזון השונה מזה הננקט בהליכים אזרחיים או מנהליים. זאת נוכח תכליתו של ההליך הפלילי - להגיע לחקר האמת ולעשיית צדק, ובשים לב לכך שההליך הפלילי עניינו בחפותו או אשמתו של אדם וכן במידת עונשו, וככזה גלום בו פוטנציאל לפגיעה בחירותו, בכבודו, בשמו הטוב ובקניינו של האדם נגדו הוא מתנהל. בהתאם קבעה הפסיקה כי:

"ההגיון אומר, וההיבט החברתי-הציבורי מצדיק זאת, שכאשר מדובר בהליך פלילי, בהרשעה או בזיכוי של אדם, אשר הואשם בביצוע עבירות כנגד החברה, או כאשר ההשגות המושמעות הן כנגד מידתו של העונש לקולה או לחומרה, ראוי הוא שלבית המשפט, המתבקש להאריך המועד להגשת ערעור, יוענקו סמכות רחבה וגמישות רבה בבואו להכריע בבקשה" (ב"ש 230/86 (ע"פ 947/85) עצמון נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(2) 353, 355-356 (1986)).

דברים אלו יפים ביתר שאת עת הבקשה למתן ארכה מוגשת על ידי מי שהורשע בדין, להבדיל מבקשה המוגשת על ידי המדינה (ראו: בש"פ 6353/02 מדינת ישראל נ' הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נ(1) 1 (2002);

בש"פ 63/11 מדינת ישראל נ' מקוה ישראל - כל ישראל חברים, פסקה 8 (13.1.2011); בש"פ 8758/01 מדינת ישראל נ' רזינשווילי, פסקה 4 (12.2.2002); בש"פ 5988/06 נגר נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (25.7.2006) (להלן: עניין נגר)), וזאת בין היתר נוכח הוראותיו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר יש בהן להקרין גם על פרשנותם של דיני הפרוצדורה (ראו: בש"פ 822/99 שכטר נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 1 (2000) (להלן: עניין שכטר); בש"פ 8197/13 אמסלם נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (8.1.2014) (להלן: עניין אמסלם)).

עם זאת, וגם כך הודגש בפסיקה לא אחת, אין בהחלטה של אמת המידה הנזכרת כדי לסטות מן הכלל לפיו גם בהליכים פליליים יש להקפיד על הגשת הליך ערעורי במועד, ויש לאזן את האינטרסים האמורים לעיל אל מול עקרון סופיות הדיון והצורך בהצבת גבול להימשכות הליכים, וכן ליתן משקל לאינטרס של הצד שכנגד ושל הציבור בכללותו לחיזוק הוודאות והיציבות המשפטית כמו גם לקשיים הכרוכים בניהול הליך ערעורי המוגש באיחור. בהתאם נפסק כי ארכה לא תינתן כדרך שבשגרה, וכי בבחינת קיומו של "טעם ממשי המניח את הדעת" לאיחור בהגשת ההליך יש לשקול, בין היתר, את משך האיחור; את ההצדקה הנטענת לאיחור; את מהות ההליך העיקרי ואת סיכויי הלכאוריים (ראו: עניין נגר, פסקה 3; בש"פ 6125/09 רבין נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.8.2009)). יודגש בהקשר זה כי אין מדובר ב"רשימה סגורה" של שיקולים וכי כל מקרה ראוי לו להיבחן לגופו על יסוד הנסיבות הקונקרטיות הרלבנטיות (וזאת בדומה לבחינת קיומם של "טעמים מיוחדים", השוו בר"מ 6094/13 מדהנה נ' המשרד לקליטת עליה, פסקה 9 (10.12.2013)).

5. במקרה דנן האיחור בהגשת הערעור ארוך ביותר ואף קיצוני (כעשר שנים ומחצה), וככזה מציב הוא בפני המבקש משוכה משמעותית לקבלת בקשתו (ראו: עניין נגר, פסקה 3; בש"פ 4574/10 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (20.7.2010)). עם זאת בית משפט זה הכיר בקיומם של מקרים חריגים בהם הוכחו שיקולים כבדי משקל אשר גברו על עקרונות הוודאות, הסופיות והיציבות ובהתאם התיר הגשתו של הליך ערעורי פלילי חרף איחור ממושך בהגשת ההליך (ראו למשל: בש"פ 857/08 סולטאן נ' מדינת ישראל (5.3.2008); בש"פ 1638/13 חייבטוב נ' מדינת ישראל (17.3.2013) (להלן: עניין חייבטוב); בש"פ 3951/10 סולוביוב נ' מדינת ישראל (23.1.2011). כן ראו תל"פ (חיפה) 31509-05-13 בוטבול נ' מדינת ישראל (8.7.2013)). סבורני כי אף בענייננו משקלן המצטבר של נסיבותיו הייחודיות של המקרה דנן מוביל לקבלת הבקשה, חרף האיחור הניכר כאמור.

כפי העולה מן המתואר לעיל מקורו וראשיתו של האיחור נעוץ בתקלה חמורה שאירעה בסנגוריה הציבורית, עליה הצביעו הן בא-כוחו של המבקש והן נציג הסנגוריה הציבורית שהתייצב לדיון שהתקיים בבקשה. כתוצאה מתקלה זו טיוטת הודעת ערעור שהוכנה בעניינו של המבקש לא הגיעה ליעדה לשם קבלת אישור מתאים בסנגוריה הציבורית בהתאם לנהליה, "נפלה בין הכסאות" ולמעשה נעלמה. כתוצאה מכך לא הוגש הערעור במועדו והטיפול בעניינו של המבקש נפסק מבלי שנמסרה לו הודעה על כך. המבקש, הנתון במאסר עולם, לא היה ער לתקלה שאירעה בעניינו והתחוויר לו כי לא הוגש ערעור בעניינו בידי הסנגוריה הציבורית רק תקופה משמעותית לאחר חלוף המועד להגשתו. עוד עולה מן הבקשה ומן ההשלמות שהגיש המבקש כי המבקש, אשר יוצג בבית המשפט קמא בידי הסנגוריה הציבורית והאמין כי עודו מיוצג על ידה, סבר כי אין באפשרותו להגיש ערעור בעצמו. לכך יש להוסיף כי הטיפול בפנייתו של המבקש לסנגוריה הציבורית במחצית שנת 2011 התעכב אף הוא תקופה ממושכת נוספת. נציג הסנגוריה הציבורית ציין בהקשר זה כי באותו שלב אירע מחדל נוסף שכן התקלה אשר בעטיה לא הוגש ערעור על פסק הדין בעניינו של המבקש לא התגלתה מיד. פניית המבקש נבחנה אפוא על פי הסדר הרגיל בתוך המחלקה למשפטים חוזרים, בחינה שארכה זמן ממושך מטעמי מחסור בכוח-אדם. בהינתן צבר חריג זה של נסיבות סבורני יהא זה קשה לזקוף לחובתו של המבקש אישית את מרבית האיחור בהגשת ההליך.

יש אמנם צדק בטענת המשיבה כי התנהלותו של המבקש אינה נקייה מספקות. כך, לא עלה בידו של המבקש להצביע על נקודת הזמן המדויקת בה הסתבר לו כי הסנגוריה הציבורית לא הגישה ערעור מטעמו. כמו כן, לא ניתן מענה מלא לכך שהמבקש לא פנה בעצמו תקופה ארוכה לסנגוריה הציבורית ולא בדק מה עלה בגורל הערעור מטעמו או מדוע זה לא הוגש על ידה, וזאת בפרט נוכח סברתו הנטענת לפיה לא היה בידו להגיש ערעור באופן עצמאי. המבקש הצביע בהקשר זה על כך שבמהלך משפטו ולאחר הרשעתו היה נתון במצב נפשי קשה, כי בני משפחתו כמעט ולא ביקרו אותו בבית הסהר, וזאת בין היתר נוכח היחסים המשפחתיים הטעונים בעקבות ההליך המשפטי דנן בו העידו בני משפחה אחת זה כנגד זה, וכי השתמש בסמים בעת מאסרו. לעניין השימוש הנטען בסמים יצוין כי מן הצרופות שצירף המבקש להשלמת הטיעון עולה כי אכן היה מכור לסמים מגיל 13 והמשיך להשתמש בסמים באופן מזדמן גם לאחר מאסרו (ראו טופס שיחת קליטה לבית הסוהר איילון מיום 30.11.2009; וטופס הפניה לבדיקת אסיר על ידי מב"ן מיום 26.1.2010). בפניה שערך המבקש לסנגוריה הציבורית במחצית שנת 2011 ציין הוא כי הפסיק לצרוך סמים כשנתיים קודם לכן, והעובדה שהפסיק לצרוך סמים ככל הנראה במהלך שנת 2010 (הגם שלא עבר גמילה מסודרת, וראו גם סיכום פרטי ביקור במרפאת כלא איילון מיום 30.9.2013) אכן מעוררת קושי מסוים להיתלות בעניין זה, כשלעצמו, כטעם העומד ביסוד הימנעותו של המבקש מלפעול עד למחצית שנת 2011.

ואולם והגם שלא ניתן מענה מלא לשיהוי בפניית המבקש לסנגוריה הציבורית, הרי שעל יסוד החומר שהוצג בפניי ומכלול נסיבות העניין סבורני כי לא ניתן להצביע על בחירה מושכלת ומודעת מצידו של המבקש שלא להשיג על פסק הדין שניתן כנגדו (השוו עניין חייבטוב), אלא מצטיירת בפנינו תקופת דמדומים ארוכה באשר לגורל הערעור. תקופה זו נבעה בראשיתה מן המחדל שנפל בסנגוריה הציבורית ואת המשכה עד לפניית המבקש לסנגוריה הציבורית יש לבחון בשים לב לנסיבות האישיות של המבקש בשילוב עם מעמדו כאסיר עולם המוחזק מאחורי סורג וברית, אשר יש בהן ליתן הסבר מסוים, גם אם אינו מלא, לכך שהמבקש לא פעל במהירות הנדרשת והשתהה בפנייתו לסנגוריה הציבורית לפני מועד גמילתו מסמים ולאחריו. יצוין בהקשר זה כי מן המסמכים שצורפו עולה כי המבקש בעל שלוש שנות לימוד ומתקשה לקרוא ולכתוב וההתרשמות ממנו הינה שהינו "אסיר דל בעל יכולות נמוכות", ובין היתר בשים לב לכך לא ניתן להצביע על נקודת זמן קונקרטיה בה המבקש הפנים והבין לאשורו את מצבו המשפטי. נקודת הזמן אשר בין היתר עליה הצביעה המשיבה בעניין זה, מועד גמילתו של המבקש מסמים, אינה מהווה בהכרח נקודה ארכימדית בה השתכללו בבת אחת ובאופן מיידי כל יכולותיו הקוגניטיביות של המבקש כך שהפנים באופן מלא את מצבו ובחר לוותר על זכויותיו. כמו כן ועל רקע כל האמור לעיל קיים קושי לזקוף לחובת המבקש את השיהוי בהגשת ההליך לאחר פנייתו לסנגוריה הציבורית במחצית שנת 2011 שכן המבקש המתין לתשובתה בעניין, וכפי שצוין לעיל הסנגוריה הציבורית, בשל העומס המוטל עליה, השתהה בטיפול בבקשה ולא איתרה את התקלה שאירעה בעניינו של המבקש תקופה ארוכה.

הנה כי כן, הנסיבות הייחודיות שהובילו לאיחור בהגשת ההליך מושכות לכיוונים מנוגדים, אך לגיטימי, וחרף הקשיים המסוימים העולים מהתנהלות המבקש איזון ביניהם מוביל למסקנה כי לא ניתן להתעלם מכך שתחילתו וחלקו הארי של האיחור נעוץ בתקלה הנוגעת לפעילותה ולסדרי עבודתה של הסנגוריה הציבורית, שהינה גוף של המדינה האמון על ייצוגם של נאשמים להם מיוחסות עבירות חמורות או שאין ידם משגת לממן עורך דין לייצוגם, וזאת להבדיל מטעות שבדין או בתאריך של עורך דין (ובכלל זאת של עורך דין במינוי מטעם הסנגוריה הציבורית). תקלה זו הובילה לכך שטיטוט הודעת ערעור שהוכנה בעניינו של המבקש כנגד הרשעתו בעבירה החמורה ביותר בספר החוקים נעלמה כלא היתה מבלי שהמבקש, הנתון במאסר עולם, היה ער לכך. משקלן המצטבר של עובדה זו בצירוף יתר נסיבות העניין הנוגעות לטעם העומד ביסוד האיחור בהגשת ההליך עליהן עמדת לעיל - העובדה שהמבקש סבר תקופה ארוכה כי הסנגוריה הציבורית הגישה ערעור מטעמו; היות המבקש נעדר השכלה ואף מתקשה בקריאה וכתובה וכן העובדה שחלק ניכר מן התקופה שחלפה עד למועד פנייתו לסנגוריה הציבורית השתמש בסמים באופן מזדמן; והעובדה שלאחר

פניית המבקש במחצית שנת 2011 לסנגוריה הציבורית לא התגלתה הטעות תקופה ממושכת נוספת בשל התנהלות הסנגוריה - מהוות צבר חריג של נסיבות שמשקלן עולה לטעמי על משקל הנסיבות התומכות בדחיית הבקשה.

6. באשר לסיכויי הלכאוריים של הערעור המהווים כאמור אף הם שיקול בבחינת בקשת ארכה להגשת הליך ערעורי (למשקלו של שיקול זה ראו למשל עניין אמסלם, פסקאות 13-17) קיימת מחלוקת בין הצדדים. המשיבה טוענת כי סיכויי הערעור קלושים, והיא מציינת בהקשר זה כי הכרעת הדין המרשיעה נסמכת על ממצאי מהימנות מובהקים. המבקש לעומת זאת הדגיש בבקשתו, בהשלמת הטיעון ובדין שנערך בפניי כי אין הוא מבקש להתערב בממצאי עובדה ומהימנות אלא מבקש להעלות טענות בעניין הסקת מסקנות מן התשתית העובדתית שהוכחה וכן טענות משפטיות וחוקתיות, בין היתר בנוגע לעריכת הסכם עד מדינה עם העבריין העיקרי מנסור ובנוגע להשלכות זיכוי של פהד מעבירת השידול על עניינו שלו.

מטבע הדברים קיים קושי מובנה לבחון באופן מעמיק את סיכויי של הערעור שהגשתו מתבקשת שכן מלוא הטענות והראיות לא נפרשו בפניי נוכח טיבו של ההליך דנן. עם זאת ולאחר שעיינתי בטענות אותן מעוניין המבקש להעלות בערעורו ובשים לב לאופי טענותיו דומני כי לצורך השלב המקדמי שבפניי הרי שעל פני הדברים ומבלי לחוות עמדה ביחס לטענות לגופן, טענותיו של המבקש ראויות להישמע. יצוין בהקשר זה כי אמנם זיכוי של פהד מעבירת השידול אינו משליך בהכרח על הרשעתו של המבקש ברצח ויש לבחון קיומו של סיוע לעדותו של מנסור בעניינו של המבקש עצמו, אולם נראה כי ראוי ליתן לזיכוי האמור של פהד ולו משקל מסוים לצורך בחינת הבקשה שבפניי, וזאת כאמור מבלי להביע כל עמדה לגופם של דברים (השוו: בש"פ 9864/07 גבאי נ' מדינת ישראל (20.12.2007); בש"פ 3216/10 עותמאן נ' מדינת ישראל (25.5.2010)).

כן יש ליתן משקל לכך שהמבקש הורשע בעבירה החמורה ביותר בספר החוקים, היא עבירת הרצח, ונדון לעונש של מאסר עולם ולכך שההליך שהגשתו מתבקשת הוא ערעור בזכות על הרשעתו (זו ליישומו של שיקול זה ראו והשוו: בש"פ 4094/12 גרובנר נ' מדינת ישראל (24.6.2012); עניין חייבטוב).

יודגש כי צודקת המשיבה בטענתה כי לא ניתן לראות בחומרת העבירה חזות הכל וכי ככלל גם ערעור על הרשעה בעבירות חמורות ביותר, ובהן עבירת הרצח, יש להגיש בתוך המועד שנקבע לכך בדין. על כן, לו היתה נסיבה זו עומדת כשלעצמה לא היה בה די כדי להצדיק מתן ארכה בחלוף תקופה כה ממושכת למן המועד האחרון להגשת ההליך. ואולם בשונה מעמדת המשיבה, איני סבורה כי נסיבה זו עומדת לבדה במקרה דנן אלא וכפי העולה מן האמור לעיל, חוברת היא לכלל הנסיבות החריגות האופפות את עניינו, והיא אך מחדדת את הקושי להתעלם מן התקלה שאירעה בסנגוריה הציבורית בעניינו של המבקש.

7. לבסוף אציין כי עיון בפסיקה אליה הפנו הצדדים מזה ומזה, הן פסיקתו של בית משפט זה והן פסיקה משווה, מחזקות את המסקנה לפיה כל בקשת ארכה להגשת הליך ערעורי ראוי לה להבחן על פי נסיבותיה הקונקרטיות, וכי על בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו בכל מקרה ומקרה לגופו בהתאם לנתוניו. כפי שציינתי לעיל סבורני כי איזון בין כל השיקולים הרלבנטיים עליהם עמדתי מוביל למסקנה כי במקרה דנן כף המאזניים נוטה לטובת האינטרס של עשיית צדק ובירור האמת וכי ראוי להעדיף את זכותו של המבקש לבירור ערעורו על פני האינטרסים של וודאות משפטית וסופיות, ויודגש כי בשונה מעמדת המשיבה אין במסקנתי הנזכרת, הנטועה כולה בנסיבותיו המיוחדות של המקרה כפי שפורטו לעיל, כדי להוות שינוי מן ההלכה הנוהגת לעניין בקשות ארכה.

עוד אוסיף כי נציג הסנגוריה הציבורית הבהיר כי כיום קיים הליך עבודה מסודר לעניין הגשת הליכים ערעוריים וכי זה מגובה במערכת מידע ממוחשבת ומנגנוני בקרה שונים אשר נועדו למנוע תקלות כגון זו שאירעה בענייננו, ויש לקוות ולצפות כי תקלה כגון דא אכן לא תתרחש בשנית.

סוף דבר - מכל הטעמים המפורטים לעיל הבקשה מתקבלת. המבקש יגיש הודעת ערעור, על נימוקיה, בתוך 30 ימים ממועד המצאת החלטה זו לידי. בפתח הודעת הערעור יציין המבקש את מתן הארכה כאמור ויצרף כנספח את החלטתי זו.

ניתנה היום, ט' באב תשע"ד (5.8.2014).

ליאת בנמלך
ר ש מ ת
